

8.

Néhány következtetés, ami azért nem tanulság.

Tudomásul kell vennünk a falu elnéptelenedését, mint egy adott és szükségszerű folyamatot. Miért szükségszerű ez? Számptalan felelet van rá.

Még egy ötezer lakosú helyiség sem képes — a lassú urbanizálódás miatt — lépést tartani saját lakóinak igényeivel. Ellenkezőleg. Hát akkor a kisebbek?

A falvakban nincs munkaalkalom a tsz-en kívül. Ez azonban csak bizonytalan kereseti lehetőséget jelent, ráadásul nem mindenütt biztosít havonta pénzt a családoknak. Ha jól fizet, akkor is van hátránya a városi munkahelyekkel szemben: Nagyon nehéz munkát követel, a munkaidő pedig nem kötött. 1966-ban ezek már falun is alapvető követelmények.

És tovább.

Kulturális téren sok mindent meg lehetne valósítani, de a városi életmód énekének legcsábítóbb dallamait — a kényelem, a központi fűtéses, vízvezetékes, fürdőszobás lakás, emberi munka, a szakma, a tanulás, a művelődés lehetősége, az újfajta közösség az emberekkel — nem, vagy egyik-másikat nehezen.

És ha most azt mondjuk, hogy a munkásosztály érdeke a falu népességének megmaradása, csak részben mondtunk igazat. Pillanatnyilag, kétségkívül. Hosszabb távon azonban: igenis, koncentráldjon a falu! A népességet pedig ne Micklóc és Budapest szívja el Méhtelekről, Garbolcraól, Rozsályból, hanem Csenger vagy Fehérgyarmat. Fejlődjenek, városiasodjanak a járási székhelyek is úgy, hogy a csöppnyi erdőháti községekben be kelljen zárni az ajtókat, le kelljen bontani az öreg házakat. A technika lehetővé teszi, hogy egyetlen óra alatt akár húsz-harminc vagy ötven kilométerre is munkahelyére érjen a dolgozó. (Hányan járnak így Pest környékén?!) Csak így szűnik meg a különbség a városi és falusi életforma között.

Az ajtók beszögezése így válik jelképpé, egy erőteljesen megindult folyamat jelképévé, amit csak levezetni lehet, megállítani nem, és a kopogás talán lélekharangja lesz egy múlt századi világnak.

KUN ISTVÁN

Csanády András fametszete